

KOMENTÁŘ TEREZY SPENCEROVÉ: Proč přijel Putin za Asadem do Damašku?

- Redakce CZ24 News | 14. ledna 2020

Z hlediska Ruska syrská operace neskončí jen pomocí při opětovném ovládnutí kajdistické provincie Idlib, která je poslední významnou baštou džihádu v Sýrii. Finálním bodem by měla být nová dohoda, kterou by syrský Asad uzavřel rovnou s tureckým Erdoganem.

Při návštěvě pravoslavné katedrály se prý řeč stočila i na apoštola Pavla, který vykonal cestu do Damašku. Pokud by prý tuto pouť podnikl Trump, „i on by se stal úplně normálním,“ zažertoval Bašár Asad. „Tak ho pozvěte, on tu cestu určitě zvládne,“ zasmál se Putin a slíbil, že pozvání určitě předá... Drobný střípek z překvapivé Putinovy návštěvy syrského Damašku, jak ho popisují ruská média. Měl ilustrovat jen odlehčenou náladu, s níž ruský prezident přijel? Nebo snad zmínkami o Trumpovi i něco víc?

Putin se u Asada zjevil 7. ledna, kdy pravoslavní křesťané slaví své Vánoce. Oficiálně měl „strávit svátky s ruskými vojáky“, nicméně přitom se setkal se syrským prezidentem a dalšími politickými i vojenskými lidry a navštívil muslimské i křesťanské svatyně. Stalo se tak krátce poté, co americký dron zabil u bagdáského letiště iránského generála Kásima Sulejmáního a několik významných iráckých vojenských velitelů. Pro Putina i Asada měl generál zvláštní význam, neboť se všeobecně předpokládá, že to právě on v roce 2015 s konečnou platností přesvědčil Rusko, aby přišlo Sýrii vojensky na pomoc, když byla syrská armáda už „v provazech“.

Zabití Sulejmáního má ale pro Rusko i Sýrii samozřejmě širší dopady. „Kásim Sulejmání měl velkou osobní zásluhu na záchraně Asadova režimu,“ cituje americký portál Al Monitor ruskou expertku na Blízký východ Nadanu Fridrichsonovou. „Když je řeč o tom, že Sýrie Íránu hodně dluží, míněn je především Sulejmání. To ale platilo pro válečné časy. V politickém procesu se Sulejmání naopak mohl stát pro Asada problémem. Mohlo by se totiž stát, že by syrský prezident musel každý svůj krok s iránským generálem konzultovat, a v horším případě prostě jen plnit iránské příkazy. Sulejmáního zabití navíc Američanům potenciálně otevírá prostor v Sýrii. Mohou nyní přijít s nějakými ‘zajímavými návrhy’. Sulejmáního smrt sice sjednocuje řady Revolučních gard, ale jeho plnohodnotné nahrazení někým jiným může být problém.“ A nejspíš proto Putin tak rychle přijel do Damašku - ujistit Asada o pokračující podpoře a zdůraznit, že je Rusko připravené uvolnit prostor po Sulejmáním zaplnit.

„Ve skutečnosti Rusko přijalo likvidaci Sulejmáního s uspokojením, závistí a hrůzou,“ tvrdí ruský analytik Arkadij Dubnov. „S uspokojením proto, že eliminace tak vysoce postaveného muže oslabí regionální pozice Íránu a posílí ty ruské. Se závistí proto, že Bílý dům otevřeně ukázal, kdo že dnes hlavně utváří svět. Taková pozice je stále mimo dosah Kremlu, který musí své operace provádět potajmu, protože si stále není jistý, jestli má ‘pravomoci mocných’. A s hrůzou proto, že americká operace byla efektivní, zacílená a rychlá.“

V každém případě ale platí, že z hlediska Ruska syrská operace neskončí jen pomocí při opětovném ovládnutí kajdistické provincie Idlib, která je poslední významnou baštou džihádu v Sýrii. Finálním bodem by měla být nová dohoda, kterou by syrský Asad uzavřel rovnou s tureckým Erdoganem. Mohla by navázat na dohodu z Adany z roku 1998, ale i kdyby měla jinou podobu, v každém případě by Rusko vyvázala z většiny jeho „syrských povinností“.

Ačkoli není známo, zda se nyní Putin s Asadem ve skutečnosti na něčem konkrétním dohodl, už 8.

ledna s Recepem Erdoganem v Istanbulu slavnostně spouštěl nový ruský plynovod do Evropy, TurkStream. A potom v rychlém sledu následovalo příměří v Idlíbu a současně i zastavení palby u libyjského Tripolisu. To Turci požádali Rusy, aby zatlačili na libyjského maršála Haftára, aby ušetřil muslimsko-bratrskou vládu v Tripolisu, Putin 10. ledna zatelefonoval emirátskému korunnímu princovi Zajídovi, který je považován za Haftárova hlavního mentora, a 12. ledna zbraně utichly. Dnes by mělo být příměří podepsáno v Moskvě, za účasti šéfů znesvářených libyjských stran a ministrů zahraničí Ruska a Turecka. A co víc, Putin se s Angelou Merkelovou v sobotu v Moskvě dohodl, že uspořádají v Berlíně mírovou konferenci o Libyi, která by tureckým chráněncům z Tripolisu mohla zajistit nějakou roli v budoucí správě země...

Erdogan si pro změnu díky Sulejmáního zabití nezbytně musel připomenout nezdařený pokus o vojenský puč z roku 2016, z nějž viní USA. A i to jej stále více nutí přestat lavírovat a začít si spojence vybírat se vši vážností. Zatím se zdá, že se stále pevněji drží Putina, jemuž „do banku“ vhodil faktický rozklad džihádistických sil v Idlíbu, které částečně už začal převážet k obraně Tripolisu, a současně rozbil jejich řady příslibem, že po půl roce služby v Libyi mohou získat turecký pas. Pro mnohé džihádisty to může být elegantní východisko z „existenciálních problémů“, mnohem přijatelnější než ruské bombardování a boj na život a na smrt proti syrské armádě postupující do Idlíbu...

Svou nynější blízkovýchodní diplomatickou „ofenzívu“ Putin uzavře 22. a 23. ledna v Izraeli, na oslavách výročí osvobození koncentračního tábora v Osvětimi. Tím spíš, že ještě nikdo zatím seriózně netvrdí, že jej neosvobodila právě Rudá armáda... Do té doby se věci v regionu mohou pohnout kupředu, i když je jasné, že na izraelské posedlosti Íránem se nezmění zhola nic. Ale i tak, Sulejmáního zabití uvádí události na Blízkém východě do pohybu. Byť možná jiného, než s jakým počítali ve Washingtonu.

Tereza Spencerová